

заказчика, не уходим от ответственности (реклама Агентства съёмочной техники Сергея Астахова). * Между прочим, здесь принципиально считают все в рублях – никаких у.е. (реклама салона «Фаберже»). * Безопасное ИК-излучение позволяет не ограничивать время сеансов в кабине (реклама инфракрасных кабин «Термика»). * Кредиты на любые цели. Без ограничений по сумме (реклама Омскпромстройбанка). В подобных конструкциях отрицательный признак (необходимость размораживания холодильника, безответственность операторских агентств, наличие ограничений при выдаче кредитов и т. п.) представлен негативным стереотипом, относящимся к Т/У конкурентов.

При отстройке от конкурентов пресуппозиции вовлекаются и в процесс организации текста, создавая основание для разговора о преимуществах того или иного товара. Речь идет о рекламных текстах, имитирующих диалог (информация подается как интервью представителя рекламируемой фирмы или его ответы на письма читателей). Эффект интерактивности возникает благодаря тому, что адресат (читатель, потенциальный потребитель) искусственно помещается в позицию адресанта, обычно занимаемую рекламодателем и копирайтером:

* **Вопрос:** После приема капсул для похудения «Лэй Дэ» не только уменьшились жировые отложения, но и повысился иммунитет, организм стал здоровее. Чем же капсулы для похудения «Лэй Дэ» так отличаются от других средств для похудения?

Ответ: Капсулы для похудения «Лэй Дэ» специально разработаны в соответствии с физиологическими особенностями полных людей, они действительно «сжигают» жир, не обезвоживая организм.

* **Вопрос:** В банке требуют предоставить брачный контракт и произвести дополнительно страхование титула заемщика, помимо жизни, здоровья и самой квартиры. Это обязательно делать?

Ответ: В том банке, куда вы обратились, – обязательно, но лучше обратиться к нам, поскольку мы можем подобрать другую программу, где таких требований нет (реклама Инновационной бизнес-группы).

* **Вопрос:** Сейчас много говорят о «натуральной косметике». Объясните, пожалуйста, что это такое, чем она отличается от «ненатуральной»?

Ответ: Под натуральной косметикой чаще всего имеется в виду косметика, созданная на основе природных ингредиентов. В составе «обычной» косметики часто содержится много веществ, которые лишь улучшают внешний вид косметического продукта, его стойкость или легкость распределения, коже они совсем ни к чему. В натуральной косметике нет синтетических добавок, которые могут вызвать аллергические реакции. Поэтому она, как правило, хорошо переносится людьми с чувствительной, склонной к аллергическим реакциям кожей. Косметические средства на основе натуральных компонентов не вызывают эффекта привыкания, обладают целебными свойствами и дольше сохраняют красоту и здоровье кожи. Важным преимуществом натуральных компонентов является то, что они обладают биологической активностью (реклама косметики «Чистая линия»).

В приведенных текстах адресату отводится активная роль: он инициирует коммуникацию, его вопрос становится поводом для вербализации преимуществ определенного Т/У и недостатков Т/У конкурентов. При этом сам факт наличия позитивных отличий не нуждается в обосновании, а как бы подразумевается. Пользуясь терминологией теории актуального членения предложения А. Вейля и В. Матезиуса, можно сказать, что вопрос читателя выполняет функцию темы (данного), а ответ представителя автора текста – ремы (нового). Следует отметить, что по причине диалектики экспрессии и стандарта такая модель организации рекламного текста почти потеряла свой воздействующий потенциал. Вернуть его «псевдоинтерактивным» текстам можно при помощи различных приемов имитации разговорной речи (инверсии, эллипсисы, экспрессивные элементы и т. п.) – это создает впечатление объективности и повышает уровень доверия реципиента к рекламному тексту.

Таким образом, пресуппозиция представляет собой едва ли не самое «экономичное» средство отстройки от конкурентов – в этом случае достаточно одного слова, чтобы дифференцировать свой продукт, продемонстрировать его достоинства, дискредитировать неназванных конкурентов и при этом остаться в рамках рекламного бюджета.

Источники и литература

1. Поддубный А. Искусство быть другим // www.businessanalytica.ru, 4.07.2005.
2. Викентьев И. Л. Приемы рекламы и public relations. Программы-консультанты. – СПб.: ТРИЗ-ШАНС, Бизнес-пресса, 2002.
3. Бэндлер Р., Гриндер Дж. Формирование транс. – М.: Каас, 1995.
4. Плигин А. А., Герасимов А. В. Руководство к курсу НЛП-практик. – М.: КСП, 2000.
5. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи: Монография. – Омск: Омск. Гос. ун-т, 1999.
6. Баранов А. Н. Лингвистическая теория аргументации (когнитивный подход): Автореф. дис. ... докт. филол. наук. – М., 1990.
7. Мокшанцев Р. И. Психология рекламы. – М.: Инфра-М, 2001.
8. Медведева Е. В. Рекламная коммуникация. – М.: Едит.

Примечания

¹Установленные новым Законом ограничения, касающиеся продолжительности рекламы на телевидении и радио, вызвали немедленный рост рекламных тарифов как в электронных, так и в печатных средствах распространения рекламы. Следовательно, лаконичная реклама, будучи более эффективной в плане воздействия, выгодна еще и с финансовой точки зрения.

Кійко С. В.

КІЛЬКІСНІ І ЯКІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Трансформація мов у часі й просторі обумовлена широким спектром факторів, одним з найбільш значимих серед яких є мовний контакт, що зумовлює появу в мові перш за все нових лексичних одиниць. Цій проблемі присвячений значний обсяг досліджень, виконаних на матеріалі різних мов із залученням даних суміжних дисциплін. Так, лексичні запозичення були предметом дослідження цілої низки вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема У. Вайнрайха [1], Ю. Жлуктенка [2], В. Розенцвейга [7], Е. Хаугена [8]. У своїх працях автори звертають увагу передовсім на процеси якісного оновлення словника, адаптації іншомовних лексем, змін у лексико-семантичній системі мови, внутрішньомовні динамічні процеси (ревіталізації слів, що

перебували на периферії активного словника, пасивізації лексики) тощо. Проте багато питань теорії запозичень залишаються суперечливими. Зокрема, нема даних узагальнюючого характеру про розповсюдженість запозичень у певній мові. Робляться лише деякі спроби описати якусь групу запозичень з певної мови, наприклад, англіцизми [9; 10] або слов'янізми [6] в німецькій мові тощо. Припускають, що частка слів іншомовного походження в німецькій мові становить чверть всього словникового запасу [9, с. 7].

Мета нашого дослідження – кількісна та якісна характеристика запозичень з різних мов світу до німецької мови. Матеріалом дослідження слугує вибірка лексичних запозичень з кожної 10-ї сторінки словника Duden [11]. Загальна кількість проаналізованих сторінок – 100, обсяг словника – 120 тис. слів, об'єм вибірки – 5028 лексем. Відносна похибка вибірки склала 2,76%, що менше критичної величини 33% [4, с. 126-127], тому проаналізовану кількість запозичень можна вважати достатньою, щоб отримати вірогідні результати. Всі досліджувані запозичення були поділені на групи за належністю до: 1) певної мови-джерела; 2) частини мови; 3) лексико-семантичної групи, тобто за генеалогічними, граматичними та семантичними ознаками.

Розподіл прямих запозичень з індоєвропейських мов, тобто запозичень, які безпосередньо перейшли з певної індоєвропейської мови до німецької, наводиться у таблиці 1. Класифікація мов світу наводиться за працею [3, с. 64-99]. У таблиці мови подані за належністю до певної групи мов; запозичення розподілені за граматичними ознаками. Деякі слова запозичені з австрійського та швейцарського варіанту німецької мови або з американського варіанту англійської мови, про що в словнику Duden зроблена відповідна позначка. У таблиці вони подані відповідно до даних словника. Латинізми поділені нами слідом за авторами словника на слова з вульгарної, середньовічної латини та з новолатинської мови. Мови, з яких не зафіксовано запозичень, у таблиці не згадуються.

Таблиця 1

Класифікація запозичень з мов індоєвропейської сім'ї до німецької мови

Мови	Частини мови					Всього
	Іменник	Прикметник	Діє-слово	Прислів-ник	Інші частини мови	
Російська	29	1	–	–	1	31
Українська	2	–	–	–	–	2
Польська	9	–	–	–	–	9
Сербська	3	–	–	–	–	3
Хорватська	1	–	–	–	–	1
Словацька	1	–	–	1	–	2
Словенська	6	–	–	1	–	7
Сербо-лужицька	1	–	–	–	–	1
Чеська	3	–	1	–	–	4
Болгарська	1	–	–	–	–	1
Церковнослов'янська	1	–	–	–	–	1
Слов'янська група	57	1	1	2	1	62
Англійська, в тому числі	321	14	5	20	4	364
– американський варіант	42	1	–	1	–	44
Нідерландська	14	–	–	–	6	20
Їдиш	2	–	–	–	1	3
Датська	2	–	–	–	–	2
Шведська	5	–	–	–	–	5
Норвезька	5	–	–	–	–	5
Ісландська	1	–	–	–	–	1
Австрійський варіант	7	–	3	–	–	10
Швейцарський варіант	12	2	–	–	–	14
Германська група	411	17	8	21	11	468
Литовська	2	–	–	–	–	2
Латиська	1	–	–	–	–	1
Пруська	1	–	–	–	–	1
Балтійська група	4	–	–	–	–	4
Хінді	12	–	–	–	–	12
Урду	5	–	–	–	–	5
Непалі	2	–	–	–	–	2
Санскрит	45	3	1	–	–	49
Циганська	3	–	–	–	–	3
Індійська група	67	3	1	–	–	71
Авестійська	1	–	–	–	–	1

Іранська	4	–	–	–	–	4
Перська	19	3	1	–	–	23
Іранська група	24	3	1	–	–	28
Французька	154	11	26	5	3	199
Італійська	57	7	9	8	1	82
Іспанська	49	–	–	1	–	50
Португальська	8	–	–	–	–	8
Румунська	1	–	–	–	–	1
Латинь, в тому числі	920	194	92	44	5	1255
– вульгарна латинь	9	–	–	–	–	9
– середньовічна латинь	112	–	–	–	–	112
– новолатинська	117	12	11	2	1	143
Романська група	1189	212	127	58	9	1595
Галльська	6	–	–	–	–	6
Ірландська	1	–	–	–	–	1
Кельтська група	7	–	–	–	–	7
Грецька	149	19	–	1	–	169
Албанська	1	–	–	–	–	1
Усього	1909	255	138	82	21	2405

Згідно табл. 1 найбільше запозичень зафіксовано з латині – 1255 лексичних одиниць (далі – ЛО). З новолатинської мови перейнято більше слів (143), ніж з середньовічної (112) і вульгарної латині (9). У більшості випадків (991 ЛО) автори словника Duden не диференціюють латинізми за періодами запозичення. Далі слідують за спадом запозичення з англійської (408), французької (199) та грецької (169) мов. Найменше запозичень – з хорватської, болгарської, сербо-лужицької, ісландської, латиської, румунської, ірландської та албанської, а також мертвих церковнослов'янської, пруської та авестійської мов (по 1 ЛО).

Найбільш чисельними є запозичення з романської (1595 ЛО) та германської (468 ЛО) груп мов, що зумовлено посиленнями контактами внаслідок проживання на суміжних територіях та культурним обміном між носіями мов цих груп. Досить велика кількість запозичень спостерігається з індійської групи (71 ЛО), зокрема, з санскриту (49 ЛО). Це пояснюється підвищенням інтересом до індуїзму та буддизму, оскільки основна кількість запозичень стосується східних релігій і філософії: *Buddha, Chakre, Nirwana* тощо. Найменше запозичень – з балтійської (4 ЛО) та кельтської (7 ЛО) груп. Не зафіксовано запозичень з вірменської мови та мертвих мов анатолійської і тохарської груп.

Запозичення з неіндоевропейських мов наведені в таблиці 2. Деякі сім'ї мов (африканська, індійська, австралійська) у словнику не поділяються на окремі мови, тому в таблиці вони подані як запозичення з сімей мов.

Таблиця 2

Класифікація запозичень з неіндоевропейських мов до німецької мови

Мови	Частини мови					Всього
	Іменник	Прикметник	Дієслово	Прислівник	Інші частини мови	
Фінно-угорська мовна сім'я						
Угорська	2	–	–	–	–	2
Фінська	3	–	–	–	–	3
Семіто-хамітська мовна сім'я						
Арабська	50	2	3	–	–	55
Арамійська	3	–	–	–	–	3
Іврит	34	8	–	–	–	42
Семітська	7	1	–	–	–	8
Шумерська	22	1	–	–	–	23
Тюркська мовна сім'я						
Татарська	3	–	–	–	–	3
Туркменська	1	–	–	–	–	1
Тюркська	29	–	2	–	–	31
Монгольська мовна сім'я						
Монгольська	4	–	–	–	–	4
Китайсько-тибетська мовна сім'я						
Китайська	18	–	–	–	–	18
Тибетська	9	–	–	–	–	9

Австронезійські мови						
Корейська	1	–	–	–	–	1
Малазійська	14	2	–	–	–	16
Полінезійська	6	2	2	–	–	10
Палеоазіатські мови						
Ескімоська	2	–	–	–	–	2
Австралійські мови						
Австралійські мови	5	–	–	–	–	5
Індіанські мови						
Індіанські мови	23	–	–	–	–	23
Африканські мови						
Африканські мови	10	–	–	–	–	10
Койсанські мови						
Готтентотська	1	–	–	–	–	1
Мови Далекого Сходу						
Японська	27	7	–	–	–	34
Усього	274	23	7	0	0	304

Згідно табл. 2 кількість запозичень з неіндоевропейських мов незначна – усього 304 ЛО. Це пояснюється тим, що ці мови суттєво відрізняються за звучанням, будовою, структурою від німецької мови. До того ж взаємодія цих мов з німецькою майже не відбувається через географічні чинники: контакти між носіями мов тут не такі активні, як у межах Європи. Найбільше запозичень зафіксовано з семіто-хамітської мовної сім'ї (131 ЛО), далі слідує тюркські (35 ЛО) та японська мови (34 ЛО). Найменшу кількість становлять запозичення з койсанських (1 ЛО) та палеоазіатських (2 ЛО) мов.

Опосередковані запозичення, які проникли з певної мови до німецької через посередництво третьої мови, наведені в таблиці 3. Якщо слово пройшло через декілька мов, перш ніж було запозичене в німецьку, то в таблиці подається лише мова-джерело і остання мова-посередник. Так, слово *Psyche*, яке походить з грецької, потрапило до німецької мови через посередництво латині, французької та італійської. Деякі запозичення в якості мови-джерела мають групу мов, як-от: *Ambassade* [frz. *ambassade* < ital. *ambasciata*, aus dem Germ.]. Тому в таблиці іноді в якості мови-джерела подане позначення групи мов.

Таблиця 3

Опосередковані запозичення в німецькій мові

Мови	Частини мови					Всього
	Іменник	Прикметник	Дієслово	Прислівник	Інші частини мови	
У межах індосвропейської мовної сім'ї						
Германсько-латинські	20	–	–	–	–	20
Германсько-французькі	53	2	9	–	–	64
Греко-англійські	24	–	–	–	–	24
Греко-іспанські	6	–	–	–	–	6
Греко-італійські	16	–	–	–	–	16
Греко-латинські	228	37	8	–	1	274
Греко-новолатинські	574	116	5	–	1	696
Греко-французькі	32	8	4	–	–	44
Іспано-французькі	7	–	–	–	–	7
Латинсько-англійські	89	3	5	–	–	97
Латинсько-іспанські	29	–	–	–	–	29
Латинсько-італійські	74	16	10	–	–	100
Латинсько-середньолат.	3	21	3	–	–	27
Латинсько-новолатинські	278	67	41	2	1	389
Латинсько-французькі	333	72	8	65	2	480
Персько-французькі	7	–	–	–	–	7
Всього	1773	342	93	67	5	2280
З різних мовних сімей						
Арабсько-французька	24	–	–	–	–	24
Іврит-латинська	12	–	–	–	–	12
Персько-арабська	3	–	–	–	–	3
Всього	39	–	–	–	–	39

Як видно з табл. 3, більшість опосередкованих запозичень походять з латині (1122 ЛО) та грецької мови (1060 ЛО). Крім того, джерелом опосередкованих запозичень можуть виступати також германські (84 ЛО), іспанська (7 ЛО) та перська (7 ЛО) мови. Серед неіндоєвропейських мов найбільше запозичень цього типу зафіксовано з арабської мови (24 ЛО).

Отже, найбільша частина досліджуваних запозичень походить з індоєвропейської мовної сім'ї: кількість прямих запозичень становить 2405 ЛО (47,8%), опосередкованих – 2280 ЛО (45,3%), тобто запозичення з індоєвропейських мов становлять 93% усієї запозиченої лексики.

За граматичним складом найбільша частина запозичень припадає на іменники – 3995 ЛО (79,5%), що пояснюється інтенсивністю запозичення нових понять, позначення реалій тощо. Далі слідують за спадом прикметники (620 ЛО; 12,3%), дієслова (238 ЛО; 4,7%), прислівники (149 ЛО; 3%). Найменша кількість запозичень спостерігається серед інших частин мов (часток, вигуків, прийменників тощо) – 26 ЛО (0,5%).

Для дослідження змістовної сторони запозичень ми розподілили іменники на 25 лексико-семантичних груп (*dani* – ЛСГ) за класифікацією В. В. Левицького [5, с. 135-136], прикметники на 15 ЛСГ за класифікацією В. В. Левицького [5, с. 66-67], дієслова на 20 ЛСГ на основі класифікації Г. Шумахера [13, с. 3-18] та прислівники на 8 підкласів за класифікацією Г. Гельбіга [12, с. 310-314].

Найбільша кількість запозичених іменників (591 ЛО) є термінами: *Allegro, Fistel, Leukozyt* тощо. Далі слідують за спадом іменники на позначення людей, пов'язаних певними взаємовідносинами (за національністю, професією, титулом, званням) (434 ЛО): *Advokat, Professor, Zar*, та неживих предметів, речей, механізмів (429 ЛО): *Motor, Panzer, Serviette*. Найменше запозичених іменників зафіксовано в ЛСГ «нейтральні найменування людей, членів сім'ї» (6 ЛО): *Cousin, Cousine* та «відрізки часу, доби, пори року, періоди життя» (18 ЛО): *August, Sekunde*. Спостерігається тенденція взаємозв'язку певних мов і ЛСГ запозичених іменників. Так, слова на позначення їжі взяті в основному з італійської мови: *Antipasto, Cappuccino, Risotto*, терміни – з грецької та латині: *Atom, Kasus, Muskel*, назви рослин та тварин – з мов Африки: *Makak, Okapi*. Серед запозичень з французької мови переважає лексика, пов'язана з архітектурою, модою, політикою, яку німецька мова перейняла з розвитком буржуазних відношень, коли Франція відіграла провідну роль на Європейському континенті: *Loge, Kostüm, Revolution*. Зі слов'янських мов запозичені переважно слова-реалії, що позначають побут слов'янського населення, як-от: *Balalaika, Blini, Koleda*.

Серед запозичених прикметників переважають лексеми на позначення кольору, розміру, форми, ваги (88 ЛО): *amorph, pink, oval*, рис характеру людини (47 ЛО): *cool, heroisch, pedantisch*. Мало представлені прикметники на позначення температури, наявності чи відсутності вологи (7 ЛО): *humid, tropisch*.

Найбільша кількість дієслівних запозичень відноситься до ЛСГ дієслів дії (49 ЛО): *addieren, diskutieren, kurieren*, досягнення мети (22 ЛО): *managen, organisieren*, та каузативу стану (20 ЛО): *plazieren, postieren*. Найменшими за обсягом є група дієслів звучання (6 ЛО) та сенсорного сприйняття (9 ЛО).

Серед прислівників домінують модальні прислівники (37 ЛО): *adagietto, blanko, crescendo, dolce*, за ними слідують прислівники умови (9 ЛО): *exklusive, idealiter*. Не представлені у нашій вибірці прислівники мети та наслідку.

Проведене дослідження показує, що серед зовнішніх чинників запозичень провідну роль відіграють територіальна близькість та роль певної країни у певну історичну епоху. Процес запозичення з неіндоєвропейських мов до німецької ускладнюється також істотною різницею у структурі мов. Передовсім запозичуються іменники-терміни, дієслова дії, модальні прислівники, якісні прикметники. Усі процеси, що пов'язані з процесами запозичення, становлять цікаву і багатовимірну проблему і потребують подальшого дослідження, зокрема на структурно-семантичному та контекстуальному рівнях.

Список використаної літератури

1. Вайнрайх У. Языковые контакты. – К.: Вища школа, 1979. – 255 с.
2. Жлуктенко Ю. Мовні контакти: Проблеми інтерлінгвістики. – К.: Вид-во Київ. держ. ун-ту, 1966. – 133 с.
3. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. – Київ: Академія, 2004. – 368 с.
4. Левицький В. В. Семасиологія. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 512 с.
5. Левицький В. В. Статистическое изучение лексической семантики. – К.: УМК ВО, 1989. – 155 с.
6. Опельбаум С. Українські лексичні елементи в німецькій мові // Мовознавство. – 1969. – № 3. – С. 3-15
7. Розенцвейг В. О языковых контактах // Вопросы языкознания. – 1963. – № 1. – С. 59-65.
8. Хауген Э. Языковой контакт // Новое в лингвистике. – М.: Прогресс, 1972. – Вып. 6: Языковые контакты. – С. 61-80.
9. Braun P. Fremdwort-Diskussion. – München: Magnus, 1979. – 318 S.
10. Carstensen B. Englische Einflüsse auf die deutsche Sprache nach 1945. – Berlin: de Gruyter, 1993. – 402 S.
11. Duden. Deutsches Universalwörterbuch /Hrsg. von G.Drosdowski.– 2. Aufl. – Mannheim / Wien / Zürich: Dudenverlag, 1996. – 1816 S.
12. Helbig G., Buscha J. Deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländerunterricht. – Tübingen: Langenscheidt, 2001. – 654 S.
13. Schumacher H. Verben in Feldern: Valenzwörterbuch zur Syntax und Semantik deutscher Verben. – Berlin: De Gruyter, 1968. – 882 S.

Кириллова М. Д.

ІЗМЕНЕНИЕ ВНУТРИ- И МЕЖФРАЗОВЫХ СВЯЗЕЙ ПРИ ПЕРЕВОДЕ

Експлікація імпліцитних смислів являється перекладною традицією. С достаточною яскравістю проявляє вона себе при об'єднанні двох пропозицій: «перекладчик виносить в відкритий текст те зв'язи і відношення, які не були експліцировані і саме тому елементи, між якими вони імпліцитно існували, були оформлені як окремі самостійні пропозиції» [2, с. 37]. Об'єднання підчинительного особливо характерно в цьому відношенні. Вот деякі з характерних прикладів.

In midlawn there was a catalpa pruned into a huge green mushroom; in its shade sat, as if posed, conversing, a garden table and three wicker chairs. Beyond, in a close pool of heat, two naked girls lay side by side on the grass [ET, с. 8].

В центрі лужайки росла катальпа з подрезаною короною, отчею вона приобрела сходство з гігантським зеленим грибом. Під її сенью розмістились, точно собеседники, садовий стіл і три плетені крісла, а далі лежали на траві, окутанні зноєм, дві обнажені девушки [с. 121].